

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Iskaja vsak dan zjutraj, izven ponedeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/1. — Telefon št. 213
Brzljavi naslov: „Novosti-Ljubljana“.
Upravišтво: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglaš po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Sèvres — Neuilly — Trianon...

Premagane evropske države se ne morejo pomiriti. Reakcija je na pohodu in trenutno je položaj na jugovzhodu kontinenta tako zamotan, da utegne priti do nevarnih komplikacij. Proti komu je naperjena ta reakcija? Danes, ko je vzpričo državne udara na Bolgarskem status quo na Balkanu resno ogrožen, se nam vsiljuje vprašanje, ki ni le umestno, ampak nujno. Kdo se bo bori, da se Bolgarska in madžarska reakcija borita proti novemu stanju, v glavnem pa proti obveznostim, ki so bila naložena v Neuillyu in Trianonu?

Ko je raztrgal Kemal paša sévresko mirovno pogodbo, so dvignili izvestni elementi v Budimpešti in Sofiji svoje predrzne glave. Neki univ. prof. v Sofiji — imena se slučajno ne spominjamo, bil je pa ljut nasprotnik g. Stambolijskega — je v bolgarski reviji napisal že pred otvoritvijo II. lausanske konference obširno politično študijo, v kateri izreka trditve, da bodo morale v bodoči konstelaciji sil na Balkanu skupno korakati: Bolgarska in Turčija, slednja oprta na pomoč — Rusije. Tudi so segale tudi v Pešto, kjer so latifundisti in legitimisti pozdravili konec sévreskega pakta s tako odkritim odobravanjem, da so poslali Kemal paši s posebnim kurirjem dragocen meč kot znak zahvale za njegovo „osvobodilno“ delo...

Revolucionarna vlada v Sofiji sicer izjavlja, da bo spoštovala mednarodne obveznosti, ki jih je sprejela nase bolgarske države. Ali nam ta plitva in platonična garancija ne zadostuje. Kabinet g. Cankova pozablja, da je spoštovanje penena stvar, treba je pogosto tudi striktno izvrševati. Ali novi oblastniki ne vidijo, da se je naše zaupanje do novega režima počelo vrteti že v teku dveh, treh dni? Naša vlada je po vsestranski presoji situacije ugotovila, da je novi režim v Bolgarski krši določila neuillyske mirovne pogodbe. Ta ugotovitev se nanaša na neutemeljeni vpoklic novega vojaškega kontingenta in na reaktiviranje oficirje bolgarske vojske. Povdarjajoč, da nas čisto inšterne zadeve bolgarskega naroda ne skrbijo, moramo z ozirom na novejši razvoj situacije onstran Caribroda moč triti dogodke s podvojeno pozornostjo. Če se množijo vesti o zblizanju bolgarskih legij na naši meji. Medtem pa vriska Budimpešta, Dunaj in Berlin prisluškujeta tajnovno, Rim se veseli iz vsega srca, v Angliji pa se gotovo klajajo bradi preroka...

Zopet je prišel trenutek, ko moremo z zaupanjem zreti v Malo antanto, to srečno zbrano oporo srednjeevropskega mira, Praga je z nami solidarna in nam prepriča svobodno roko. To je razumljivo, če pomislimo, da so madžarske simpatije na strani revolucionarnega režima v Bolgarski. Zopet se je pokazala skupnost življenjskih interesov med obema bratskimi narodoma.

Merodajni državniki v deželah, ki so včlanjene v Mali antanti, stojijo pred težko in odgovornostjo polno nalogo. Ne gre samo za preventivne odredbe ali za vojaške ukrepe, marveč za to, da se v srednjeevropskem sistemu že enkrat definitivno razčisti nekatere vprašanja, ki globoko presegajo v kontinentalni mir. Tu je problem reparacij, ki jih dolguje trdovratna in nepomirljiva Madžarska. Postaviti se moramo na stališče, da je bilo že dovolj potrpljenja. Če tožita danes Bethlen in Kallay o silnem finančnem in gospodarskem nazadovanju Madžarske vsled krutih teritorialnih določil trianonske mirovne pogodbe, nas to ne sme spraviti iz ravnotežja, še manj pa kakršenkoli poizkus intervencije v tem pogledu od strani Anglije ali Italije. Mi vemo, da simpatizirata danes Anglija in Italija brezdvomno s srednjeevropsko reakcijo. Anglija se boji naraščajočega vpliva slovanstva sploh, Italija pa ima svoj specifični interes na tem, da izolira slovanstvo nevarnost na jugovzhodu Evrope. Oboje je razumljivo. Toda Italija, ki danes z neprikritim veseljem želi nevarnih in slovanisti misli škodljivih zapletitjav na Balkanu, se moti, ako misli, da bo njena razdvojevalna politika uspela. Italija sicer ni neposredno tangirana po neuillyski in trianonski mirovni pogodbi, toda kot zmagovalec bi morala varovati princip, ki

Razvoj revolucije v Bolgarski.

Energična diplomatska akcija naše vlade.

Važna seja ministrskega sveta. — Sporazumna Intervencija v Sofiji.

Beograd, 13. junija. (Z) Medtem ko je bila seja narodne skupščine, so se zbrali člani vlade v ministrski sobi parlamenta k seji, ki je trajala od 10. do 12. Razpravljali so izključno le o zunanjih politiki v zvezi z dogodki zadnjih dni v Bolgarski. Po obširnem pretrusu položaja in razmerja, ki je sedaj nastalo med nami in Bolgarsko in na Balkanu sploh, je začel ministrski svet sestavljati diplomatsko noto, s katero bo vlada energično protestirala proti kršitvi neuillyske mirovne pogodbe. Nota še ni definitivno sestavljena, bo pa gotova še tekom popoldneva.

Zunanji minister dr. Ninčić je izjavil po seji ministrskega sveta novinarjem, da so dogodki v Bolgarski takšni, da obstojata sedaj v tej državi dve vladi: eni stoji na čelu Cankov, drugi pa Stambolijski. Slednjemu je uspelo stopiti v zvezo z bolgarskimi poslanikoma v Bukarešti in Pragi. Naročil jima je, naj se ravna po njegovih odredbah, naj ne priznata novega položaja v Bolgarski in naj se bojujejo do končne zmage proti uzurpatorjem vlade. Vlada Cankova je prekinila vse zveze z notranjostjo Bolgarske, tako da nihče ne ve, kaj se dogaja v deželi, razen vlade, ki vse vesti prikriva. Dr. Ninčić je tudi izjavil, da bo naša vlada podvela energično diplomatsko akcijo zaradi zaščite naših interesov. Vlada je že v stikih z zavezniki, ki prvi vrsti s kabineti male antante. Vse, kar bo ukrenila, se bo storilo v sporazumu z vladami Male antante.

Atene, 13. junija. (Z) Na seji ministrskega sveta je izjavil zunanji minister Aleksandris, da spremlja Grčija pazljivo dogodke v Bolgarski in da bo zavzela svoje stališče do te dežele v sporazumu z velesilami in ostalimi državami na Balkanu.

Atene, 13. junija. (B) Vsi listi se obširno bavijo z dogodki v Bolgarski in ne verujejo v iskrenost znane izjave nove bolgarske vlade. Zaradi tega naglašajo, da je neobhodno potrebno sodelovanje Grške s kraljevino Srbom, Hrvatov in Slovencev. Češkoslovaška vlada ni v tem vprašanju nikakor navezana na zavezniške pogodbe in zato se politično in diplomatsko solidizira z našo vlado. Razen tega je izročil poslanik Šeba zunanjemu ministru še nekatera sporočila, ki jih je dobil od svoje vlade iz Prage, ki so pa tajna.

Ceškoslovaška solidarna z našo kraljevino.

Beograd, 13. junija. (Z) Po seji ministrskega sveta je sprejel zunanji minister dr. Ninčić češkoslovaškega poslanika Šeba, ki je prejel iz Prage brzljavko, da je češkoslovaška vlada popolnoma solidarna v bolgarskem vprašanju z vlado kraljevine Srbom, Hrvatov in Slovencev. Češkoslovaška vlada

Kako je prišlo do prevrata.

Beograd, 13. junija. (Z) Dne 8. t. m. je povabil tedanji predsednik vlade Stambolijski kralja Borisa, naj ga poseti v Slavovici. Kralj se je odzval povabilu. Stambolijski mu je na tem sestanku rekel, da je v interesu države, da se takoj po povratku v Sofijo odpove prestolu. Ko se je kralj Boris povrnil v svoj dvorec, je sporočil zaročnikom preko polkovnika Vukova poziv Stambolijskega. To sporočilo Stambolijskega je dovedlo zaročnike do sklepa, da se ima prevrat izvršiti še isto noč. Poročevalec „Politike“ je izvedel, da je vprašal kralj Boris svojega očeta za svet, ker je videl, da mu Stambolijski preti. S svojim očetom Ferdinandom se je sestal na praznik Bogojavljenja na

so ga sprejeli zavezniki po sklepu mirovnih traktatov. Ako reakciji uspe izigrati delne zmešnjave, jih bo v gospodarskem pogledu posredno občutila tudi Italija in ves zapad. V nevarnosti niso samo mirovne pogodbe kot take, temveč novi red v srednji Evropi sploh. Na Balkanu se je zanetila krvava svetovna vojna in zelo verjetno je, da plane iskra zopet v tem kotu Evrope...

Naši sovražniki in nasprotniki se morajo zavedati dejstva, da tvorijo naš

tuelni kupni demarš v Sofiji, kjer bi se zahtevalo od vlade, da spoštuje neuillysko mirovno pogodbo in niški sporazum. „Patris“ opozarja, da dosedanja znamenja skoro potrjujejo, da je spremembo režima v Bolgarski organizirala vojaška stranka v zvezi z makedonskimi stvjuščimi. Drugi listi, ki se bavijo s tem vprašanjem, citirajo razne izjave, ki so jih dali šefi makedonskih komitejev na Dunaju in v drugih krajih. „Embro“ piše, da nam dolgo politično izkustvo ne more inspirirati zaupanja, da bi ta državni prevrat v Sofiji imel dovoljen razvoj. Drugi listi zopet pravijo, da morejo zavezniški podvzeti karkoli, samo da rešijo še to, kar je ostalo od pogodb triumfalne zmage.

Beograd, 13. junija. (B) Ljudskanov, upravnik poslov bolgarske vlade je včeraj popoldne v svojem imenu in v imenu vsega osovja poslanstva izjavil, da tukajšnje bolgarsko poslanstvo priznava samo zakonito vlado Stambolijskega. Ta vlada je izvoljena po volji širokih narodnih slojev, izvoljena je od bolgarskega sobranja in obstoji torej na osnovi ustave.

FRANCOSKI GLAS.

Beograd, 13. junija. (B) Francoski list „Journal des Debats“ meni, da prihod onih opozicijskih strank na vlado, ki so odgovorne za vstop Bolgarske v vojno proti zaveznikom, ni v interesu velesil. List meni, da bodo balkanske države ukrenile vse potrebno, da se obvaruje mir na Balkanu. Prihod prijateljev razkralja Ferdinanda ne more na noben način pustiti indiferentnih vlad v Beogradu, Bukarešti in v Atenah. Tudi Pariz in London morata biti energična.

VPADI NA NAŠE OZEMLJE.

Beograd, 13. junija. (Z) Iz južne Srbije prihajajo ponovno vesti o vpadih četaskih tolpa na naše ozemlje. Vsi poskusni komitov, da bi vrgli na našo stran močnejše tople so se izjalovili spričo protinapadov naših obmejnih straž in orožnikov.

ni v tem vprašanju nikakor navezana na zavezniške pogodbe in zato se politično in diplomatsko solidizira z našo vlado. Razen tega je izročil poslanik Šeba zunanjemu ministru še nekatera sporočila, ki jih je dobil od svoje vlade iz Prage, ki so pa tajna.

nekem mestu ob Donavi Ferdinand je rekel svojemu sinu, da je edina rešitev v tem, da stopi na stran ljudi starega režima, ki so edini v stanu uresničiti težnje bolgarskega naroda. Za ta sestanek je vedelo le par ljudi, Stambolijski ni najbrže sploh nič vedel o tej stvari. Druga okolnost, ki je igrala usodno vlogo, je bila sestanek opozicijskega v makedonskimi v Sv. Vraču meseca maja. Na ta sestanek so prišli tudi Todor Aleksandrov in člani častniške lige. Prečitali so poročilo generala Protergerova, ki je bil v Budimpešti in na Dunaju, in so določili podrobnosti. Od tega dne dalje se je začela akcija za strmoglavljenje režima Stambolijskega.

narod kljub notranji razdvojenosti v nevarnih momentih eno nerazrušljivo talango. Kakor si želimo trajnega mira iz vsega srca, tako se na drugi strani ne bomo plašili pred zadnjimi konsekvencami. Status quo ante je za vedno pokopan. V kontaktu z ostalimi vladami Male antante bodo naši državniški poskrbeli, da neuillyske in trianonske mirovne pogodbe ne zadene usoda sévreskega mira. Položaj je resen in zahteva z vso nujnostjo hladnokrvnih močnikov.

Boj za osvobojenje Sofije.

Stambolijski v zvezi z inozemstvom. — Organizirana kmečka vstaja. — Boji med revolucionarji in kmeti.

Beograd, 13. junija. (Z) Opravnik poslov tukajšnje bolgarske poslanstva je prejel danes brzljavko bolgarskega poslanika v Pragi. Rajka Daskalova, v katerem mu uradno naznaja, da je dobil preko Ruščuka zvezo s prejšnjim ministrskim predsednikom Stambolijskim, ki se sedaj nahaja neke v severni Bolgarski na čelu zemljoradniških gard. Ta brzljavka se glasi: „Po nalogu šefa zakonite vlade Aleksandra Stambolijskega se obveščate, da se je začel boj za osvobojenje Sofije. Dokler se ne izvede popolna koncentracija kmečkih čet in dokler se ne osvobodi glavno mesto, se proglašajo gospodarska blokada Sofije.“

Pariz, 13. junija. (Z) Kako doznava tukajšnje bolgarsko poslanstvo, organizirajo kmetje v Bolgarski odpor proti novi vladi. Na razpolago imajo 100 tisoč dobrovoljcev, ki so obkolili Sofijo in se pripravljajo, da zasedejo bolgarsko prestolico.

Sofija, 13. junija. (Z) Stambolijskemu je uspelo, da se je prebil skozi Tatar-Pazardžik in prišel v Plovdiv, ki so ga pa vladne čete tudi obkolile. Pričakujejo, da jim sedaj pade Stambolijski v roke.

Sofija, 13. junija. (B) Iz notranjosti dežele ni vesti. Vendar se je izvedelo, da se je Stambolijski, ko je vojska zavzela Slavovico, z nekoliko svojih pristavev umaknil na desni breg Marice in da ga vojska preganja. Iz notranjosti javljajo o večjih ali manjših pokreth in znaki kažejo na to, da se bodo ti pokreth razvili v obsežnejšo akcijo, posebno ako Stambolijskemu uspe, da prodre do Šumena in Plevne. Zadnji čas je bil zamenjan načelnik v ministrstvu zunanjih zadev; ravno tako so bili zamenjeni vsi načelniki ministrstev, na njihova mesta pa so bili postavljeni, malo ne brez izjeme, rezervni polkovniki.

Beograd, 13. junija. (Z) Pokret predsednika sobranja Boteva je popolnoma končan. Boteva so prišli in odvedli v Sofijo. Bivšega pravosodnega ministra Duparlnova, ki je edini minister kabineta Stambolijskega, kateremu se je posrečilo pobegniti, so zopet aretirali in odpeljali v glavno mesto. Organi nove vlade so ga prišli v bližini turške meje, ko je hotel pobegniti v inozemstvo.

Angleško stališče o reparacijskem vprašanju.

Pariz, 13. junija. Agence Havas javlja iz Londona: Zunanji urad je naznanil francoskem veleposlanstvu, da so poročila, ki so jih prinesli francoski listi o nedeljskih posvetovanjih angleškega kabineta, gola izmišljotina. Končnoveljavne odločitve, kakšno politiko zasleduje Anglija, ni bilo in vse informacije o zahtevah, ki bi jih naj formulirala angleška vlada, so neosnovane. Demanti zunanjega ministrstva naglašajo zlasti dejstvo, da še angleški kabinet

Fašistovska volilna geometrija na škodo Slovanov

Rim, 13. junija. (K) Predsednik zbornice je zahteval komisijo za volilno reformo, ki naj šteje 18 članov. Iz oficijelnega vira se doznava, da namerava napraviti iz novega ozemlja dve volilni okrožji, od katerih bi eno obsegalo Benetke, Treviso, Padovo, Rovigo, Belluno Verono, Trento z Bolcanom, drugo pa Trst, Videm, Gorico, Istro in Zader. Vsega skupaj bo 14 ali 15 volilnih okrožij. Iz fašistovskih krogov se doznava, da se bodo vršile volitve 11. novembra.

ANGLEŠKI ODGOVOR RUSIJ.

London, 13. junija. (K) Angleški odgovor na noto sovjetske vlade bo prejkone še ta teden odposlan. V dobro poučenih krogih so prepričani, da se zagotovo sovjetske vlade izkažejo kot zvesti in da bodo odstranila sedanjé difference. (Glej Čičerinovo noto na 2. strani.)

Trocki na Dunaju?

Dunaj, 13. junija. (Z) „Zukunft“ prinosa senzacionalno in ne preveč verjetno vest, da se Trockij nahaja že 10 dni na Dunaju. Da bi se izognil neprilikom s strani ruskih emigrantov, se ni prijavil pod pravi imenom, ampak si je nadel ime nekega pisatelja. Na to ime se glasi tudi njegov potni list. Trockij stanuje pri nekem somišljeniku. Na Dunaj ni prišel v politične svrhe, ampak je za to, da se malo odpočije od naporega dela. Dunaj si je izbral zaradi tega, ker pozna to mesto že iz časa, ko je bival v njem kot politični begunec.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:
Drama: „Hamlet.“ Red C.
Opera: Zaprt.
Kino Ideal: „Gospodar pustinja.“
Kino Tivoli: „Hrepenenje.“
V Mariboru:
Narodno gledališče: Zaprt.
Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: Lekarna Prohaska na Jurčičevem trgu in Ustari, na St. Petra 2.

Narodna skupščina.

KONEC DEBATE O NAKNADNIH IN IZREDNIH KREDITIH.

Beograd, 13. junija. (Z) Današnje sejo narodne skupščine je otvoril predsednik Jovanović ob 9. uri dopoldne. Nadaljevala se je debata o poročilu finančnega odbora glede zakonske predloga o naknadnih in izrednih kreditih.

Kot prvi je povzel besedo posl. dr. Milan Sekulić (socialist), ki je izjavil, da ne more glasovati za predlog, in sicer prvič zaradi kršitve zakona o računovodstvu, drugič pa zato, ker se ne strinja z notranjo in zunanjo politiko vlade, slednjič pa tudi zato, ker je vlada zavzela napram delavskemu razredu naravnost sovražno stališče in ker današnja vlada ne predstavlja večine. Za njim je govoril radikal dr. Dušan Grgin, potem pa musliman Hussein Alić.

Demokrat dr. Sečarov je govoril precej stvarno. V svojih izjavah je obilno kritiziral večerajšnji govor finančnega ministra dr. Stojadinovića o finančnem stanju naše kraljevine.

Končno je povzel besedo poročevalec večine v finančnem odboru Boža Maksimović, ki je odgovarjal predgo-

vornikom in predlagal zbornici, naj sprejme poročilo finančnega odbora. Narodna skupščina je potem prešla na glasovanje o poročilu finančnega odbora o naknadnih in izrednih kreditih v splošnem. Glasovalo je 188 poslancev, in sicer 119 za in 69 proti predlogu. Proti je glasovala vsa opozicija.

Nato je bila seja zaključena. Prihodnja seja je jutri dopoldne z dnevnim redom: podrobna razprava o zakonskem predlogu o naknadnih in izrednih kreditih. Popoldne so zborovali odbori narodne skupščine, in sicer odbor za prošnje in pritožbe, administrativni in odbor za proučevanje zakonskega načrta o ustroju vojske.

DR. KOROŠEC PRI RADIČU.

Zagreb, 13. junija. (Z) Včeraj je dospel semkaj predsednik slovenske ljudske stranke dr. Korošec. V Zagreb je prišel tudi Spaho s poslancem dr. Behmenom. Vsi trije so posetili Stjepana Radića, ki so ga obvestili o političnem položaju in o taktiki, ki se je nameravajo posluževati v narodni skupščini.

Stambolijski.

Milanski »Secolo« je posvetil Stambolijskemu dolg članek, v katerem iz italijanskega stališča motri njegovo osebnost in njegova politična stremilja.

List piše: Minister Stambolijski je tepen, diktator je begunec. Vojska, bolgarski kralj, makedonski vstasi so se udeležili nenadne akcije, določene, da reši oster spor, ki je trajal več kot štiri leta.

Aleksander Stambolijski se je polastil oblasti jeseni leta 1918, kmalu po neuspehi bolgarskega orožja in po zlomu germanske sile. Članek našteva vse zavezniške zmage, ki so dovlele do zloma vojaškega odpora centralnih držav. Tedaj je stopil Stambolijski na čelo veteranov in je premagal peščico čet, ki so ostale zveste ministru Malinovu. Prišel je v Sofijo, kjer je mladi dvajsetletni kralj Boris, stopil na prestol svojega očeta Ferdinanda Koburškega, ki jo je ravno tako skrivaj odpuhal kot je prišel pred tridesetimi leti.

Aleksander Stambolijski je bil nasprotnik Ferdinandove politike, ki je leta 1915 spravi Bolgarsko na stran centralnih držav. To je storil radi tega, ker ni maral, da bi se Rusija vsedla v Dardanelah in da bi Srbija prednjačila balkanskim narodom.

Stambolijski pa tudi ni favoriziral antante. Tedaj je bil on baje obdonovalci nemškega naroda, o čigar zmagi je bil trdno prepričan. Bil pa je tudi nasprotnik Ferdinandove politike in se je zavzemal za nevtralnost. Ko je kralj proslavil vojsko, se je Stambolijski o tem spricovala jako nepovoljno izrazil in je moral v ječo. V ječi je sedel vse dotle, dokler se ni nagnila nemška zvezda k zatonu.

Leta 1918 se je polastil oblasti, ki jo je držal z močno roko. Nazival se je predstavnik bolgarskega poljedelskega naroda in predsednika agrarne stranke. Bil je človek pomanjkljive izobrazbe, ki je obvladal samo bolgarski jezik, toda vztrajen in ambiciozen. Svoje politične nasprotnike je razkropil; člane Radoslavovega kabineta je dal aretirati, ker so dovedli Bolgarsko do vojne z antanto v nasprotju z voljo bolgarskega naroda. Vlado je trdno in brezobzerno.

Glede zunanje politike Stambolijskega je bila v velikem nasprotju s politiko prejšnjih vlad. Spoznal je, da je ležala krivda bolgarskim neuspehom v tem, da je imela istočasno okrog sebe same sovražnike. On pa si je hotel na vsak način pridobiti naklonjenost Beograda. Najvažnejši sedanji problem balkanske politike je bil izhod Bolgarske na Egejsko morje. Ta izhod je bil zagotovljen z neuilsko pogodbo. To vprašanje je sedaj z grško-turškimi pogajanjimi nekoliko zamotano. Stambolijski je radi tega povzdignil svoj glas proti Grški in se je vedno bolj približeval Beogradu. Njegovi nasprotniki so mu očitali, da je pred Bolgarom Slovan z juva, t. j. Jugosloven. Možno pa je tudi, da je bilo njegovo obnašanje napram Beogradu zelo pretkana diplomatska poteza. Toda v resnici je šel preko meje. Nedavno se je v niškem sporazumu zavezal, da bo pobijal agitacijo Makedoncev (nemirnih pod turškim jarmom in nemirnih tudi pod srbskim).

Članek končuje z besedami, ki kažejo očitno zadovoljstvo z njegovim padcem, kar nas ne more razočarati, ako pomislimo, da so videli Italijani v njem človeka, ki je krenil na miroljubno pot z našo kraljevino. Odtod besede:

Stambolijski — kje je danes Stambolijski, včerajšnji mogočec? — ki je obnovil na Bolgarskem v kratkem času strahovladu Stambulova, ki je zbral proti sebi makedonske neodrešence, vzbudil proti sebi kraljev sum: on je padel, je na begu medtem ko dežela — osvobodjena — pozdravlja njegove nasprotnike.

Zadnji odstavek zveni, kot da se je Italijanom odvalil težak kamen od srca, polnega zavisti in sovraštva napram naši kraljevini...

SLOVENEČ IN PREVRAT V BOLGARSKI.

»Vreme« piše: Vest o prevratu v Bolgarski je priobčil tudi ljubljanski »Slovenec«. Njemu izgleda cela stvar neverjetna. Uredništvo dodaja s svoje strani, da je verjetno, da je vest borzni maneuver, ker je dinar v Carihu 6.30 in lev 6.40. Ta čisto avstrijska infamija, kateri se ne bi čudili, če bi bila izšla na Dunaju ali v Budimpešti pred vojno, je izšla v organu parlamentarne grupe, ki je bila nekdanj v vladi in ki ima morda še sedaj silne želje.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:
Četrtek 14. junija: Hamlet. Red C.
Petek 15. junija: 2 x 2 = 5. Red D.
Sobota 16. junija: 2 x 2 = 5. Red B.
Nedelja 17. junija: Kar. hoče. Izven.
Ponedeljek 18. junija: 2 x 2 = 5. Red C.
Torek 19. junija: 2 x 2 = 5. Red E.

Opera:
Petek 15. junija: Luiza. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Red E.
Sobota 16. junija: Zrinski. Začetek ob pol 8. uri zvečer.
Nedelja 17. junija: Gorenjski slavček. Vloga Franja pole g. Banovec. Začetek ob 8. uri zvečer. Izven.
Ponedeljek 18. junija: Luiza. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Red D.

— Opera »Gorenjski slavček« se poje zadnjikrat v tej sezoni v nedeljo, dne 17. t. m. Vloga Franja izjavi pri tej predstavi prvič g. Banovec. Začetek ob 8. uri zvečer.

— Hamlet se vprizori zadnjič v tekoči sezoni v četrtek, dne 14. t. m. Začetek ob 8. uri zvečer.

Umetnostna razstava M. Jams in J. Zajca ostane odprta še čez nedeljo 17. junija. Jama je dodal v razstavo še pet svojih slik: lastni portret in štiri nizozemske pokrajine. Prodano so do zdaj sledeča dela: »Ljubljansko polje«, »Šmarna gora«, »Soljake«, Trnovsko pri stanišče in »Šmarna gora spomadi«. Razstava je odprta vsak dan od 9. 1. in od 3. do 6. ure.

Dogodki v Bolgarski.

DOGOVOR MED NASO, ROMUNSKO IN GRŠKO VLADO.

London, 13. junija. (Z) »Times« poročajo iz Aten, da so grška, jugoslovenska in romunska vlada sklenile dogovor, ki se nanaša na nadaljni razvoj revolucije v Bolgarski.

RADOSLAVOV NA POTI V SOFIJO.

Beograd, 13. junija. (Z) Po dunajskih vesteh se namerava odpeljati bivši bolgarski ministriški predsednik Radoslavov v Sofijo. Po drugi verziji se je že odpeljal tjakaj.

POSILANIK V PRAGI NE PRIZNAVA NOVE VLADE.

Pariz, 13. junija. (Z) Tukajšnji bolgarski poslanik je prejel brzojavko od poslanika v Pragi, v kateri mu le-ta naznanja, da se noče pokoravati povzljem nove vlade na Bolgarskem, ker nima pristašev po vsej državi in se njena oblast omejuje le na glavno mesto Sofijo.

Beograd, 13. junija. (B) Iz Sofije javljajo: Nova vlada je začela izdati svoj dnevnik, ki se imenuje »Promena«.

MNENJE AVSKEGA EMIGRANTA O BOLGARIH.

Rus, ki je dolgo časa bival med Bolgari, je dobil o njih in njihovih razmerah sledeč utis:

Bolgarska intelligencija je razcepljena. Starejši ljudje, ki so študirali na ruskih univerzah in ki še pomnilo turško vladno, so mnogo treznejši in prevdarnejši od mlaščja, ki se je izobraževal po dunajskih in berlinskih akademijah in pa od oficirjev Ferdinanda Koburga, ki so naplileni imperijalizma in prežeti spoštovanja do germanske kulture. Ti ljudje se ne priznavajo Slovanom in se silijo posnemati Nemce. Ravno ti tudi sanjajo o revanši in o »Veliki Bolgarski«.

Intelligencija nima s prebivalstvom nobenih zvez; med njima je velik prepad. Kmetje pretrajajo vse politike brez razlike strank. »Ti ljudje so naša poguba,« so dejali kmetje, še predno so jih pahnili v svetovno vojno. Zato so Stambolijskemu tako pritrjevali, ko je zasmehoval sofijske politike. Toda tudi njegova »kmetijska stranka« je ena izmed onih, ki so ločene od naroda. Stranka pa je precej močna in ima veliko pristašev in agitatorjev.

Stambolijski se je poprej mnogo naslanjal na komuniste, kar pa je vzbudilo nevoljo pri kmetih-posesnikih, kar česar je moral opustiti te svoje zveze. Prvotno se je Stambolijski tudi naslanjal na »makedonstvujušce«, moral pa je svoje zveze z njimi prekiniti radi mednarodnega političnega položaja.

Bolgarski narod si želi miru, ne zaupa nikomur, ter je še vedno naklonjen Rusiji, ki ga je rešila izpod turške jarma. Če pa bo na narod razumel Ferdinandove spletke, če bo znal razumeti prijatelje od svojih sovražnikov in če se bo vzdrljal na svoji slovanški poti, bodo pokazali prihodnji dogodki.

Razmotrivanje reparacij-skega problema v Londonu

Ministrstvo za zunanja dela 12. t. m. dopoldne še ni dobilo nikakega uradnega poročila o posvetovalni angliški ministri. Na seji ministrskega sveta 12. t. m. ni bilo govora o položaju, ki je nastal vsled zadržanja angliške vlade. Francoska vlada bo svoje sklepe storila šele takrat, ako se potrdi informacije, ki jih je objavila Agence Havas. V tem slučaju je dvomljivo, da bo vlada sprejela angliški predlog, po katerem bi naj nemški predlogi služili za podlago razmotrivanju med zavezniški, ne da Nemčija opusti pasivnega odpora. Predlog, da se sestane komisija strokovnjakov, se ne presoja, če bo ugodno, ker bi taka konferenca dovela samo do določitve nadaljnje razlike v stališčih Anglije in Francije glede plačilne zmogljivosti in metod, ki jih je treba uporabiti, da se Nemčija prisili izpolniti svoje obveznosti (Agence Havas).

»Agence Havas« javlja iz Londona: Razgovori med francoskim veleposlanikom in lordom Curzonom so ustvarili ugodno atmosfero. V uradnih krogih so mnenja, da bo treba še več razgovorov za zblizanje stališč zavezničkov. Mogoče bo pripravil belgijski načrt pot za sporazum med Anglijo in Francijo.

»Agence Havas« poroča iz Londona: Kabinet je razpravljal o Poincaréjevi noti in je sklenil resolucijo, v kateri je izražena možnost, da se sprejme francoske zahteve po ustavitvi pasivnega odpora Nemčije v Poruhju. Kabinet je razmotril različne predloge o sredstvih, da se izboljša nemški načrt in sicer mogoče tako, da se Nemčija pripravi do tega, da sprejme številke Bonar Lawovega načrta. Ako bi Francija nameravala vztrajati na svojem stališču, bi dala Velika Britanija pobudo, da se konferenci strokovnjakov zavezniških držav poveri naloga, da presodi splošni položaj v Nemčiji, da določi številke in podlago za reparacijska plačila in da proučava celotni problem evropskega položaja. Ako bi prišlo do soglasja strokovnjakov, bi Velika Britanija prevzela nalogo, da sama stori korake pri nemški državi v smrtu, da ta opusti pasivni odpor.

»Agence Havas« javlja iz Londona: Kakor se doznava iz zanesljivega vira, angliška vlada se ni svojih sklepov spravila v končnoveljavno obliko. Ministrski svet bo nadaljeval presojanje vprašanja na najugodnejši način in z živo željo, da se dospe — in to se posebno poudarja — s Francijo in Belgijo do zadovoljive rešitve.

MADŽARI DELIJO OROŽJE.

Subotica, 13. junija. (Z) Doznava se, da je bila te dni poslana iz Pešte večja količina orožja v obelna mesta in se je to orožje razdelilo med civilno prebivalstvo.

PROTI KOMUNISTICNEMU ROVARENJU V ČESKOSLOVAŠKI.

Kakor poroča brnska »Rovnost«, se sodno zasleduje cela vrsta komunističnih voditeljev v Brnu, med njimi tudi poslanec Rončel in več urednikov, na podlagi zakona o zaščiti republike.

Emil Stefanović:

Kruha nam dajte!

Brezdvomno je uradniško vprašanje eno najvažnejših, ki pretresa že od razpada stare Avstrije pa do danes našo zemljo.

Mizerija državnega nameščenca dosega svoj vrhunec. Uradnik ob prvem, ko sprejme svojo boro plačo, v resnici ne ve, ali bi plačal dolgeve, ali bi prehranil in oblekel svojo družino, ali bi vse skupaj zapil iz jeze, ko vidi, da s svojo mizerno plačo ne more zadostiti niti svojim najnujnejšim življenjskim kaj šele kulturnim potrebščinam.

To je žalostno dejstvo, katerega priznava vsakdo, nastane sedaj samo vprašanje, kdo je kriv, da je prišlo do te mizerije, ki načenja danes že državno avtoriteto.

Velikanska večina uradnikov v prečanskih krajih je oddala svoje glasove demokratski stranki, in to tem potom tudi poverila, da ona skrbi za njen dobrobit in življenjski obstoj. Jasno bi bilo tedaj, da bo demokratska stranka čuvala interese državnih nameščenov in vestno vršila nalogo, poverjeno ji od njenih volilcev.

Ali pa je demokratska stranka hotela in tudi vršila in bila v stanju vršiti verno svoje dolžnosti napram državnemu nameščencu?

Da na to vprašanje pravilno in objektivno odgovorimo, moramo ugotoviti sledeča dejstva:

Po razpadu Avstrije je imel g. Pribičević absolutno poverenje srbijanskih politikov. Vsem, ki so imeli posla v Beogradu, je znano, da je ravno gospod Pribičević odločeval v vseh prečanskih zadevah, ako so se tudi tkale drugih ministrskih resorjev, sam kot absoluten gospodar. Že takrat so nekateri prečanski politiki opozarjali na pogrešno taktiko g. Pribičevića, ali jim je ministrski predsednik Stojan Protić odgovoril v seji ministrskega sveta: »Pustite gospode, Svetovaz zna, što radi.«

Zakaj g. Pribičević ni rešil tega perečega vprašanja, takrat, ko mu je bila vendar podana oblast in absolutna možnost to storiti?

Dobro, pa vzemimo previdoma možnost, ki pa v resnici ni bila podana, da je bila opasnost, da bi se ostale stranke v koalicijski vladi uprle proti povišanju plač državnih nameščenov, ali ni bila podana prilika demokratski stranki vršiti dolžnosti napram svojim volilcem in glavnim agitatorjem državnim nameščencem takrat, ko je imela stranka pod Davidovičem celokupno vladu v svojih rokah. Tukaj se gospodje demokrate ne morejo izgovarjati in kriviti ostale stranke.

Ko je prišla kasneje na vladu radikalno-demokratska koalicija, in ko so demokrate začutili, da njihov upliv

med uradništvom vsled njihove nesposobne politike, pada, so začeli kričati na vse grlo in po svoji stari navadi, ki je znak popolne nesposobnosti, dolžiti:

»Radikali so krivi, da se vprašanje državnih nameščenov ne reši.« Recimo, da je bila ta njihova trditev upravičena, dasi se to absolutno ne ujema z njihovo jim že v kri prešlo lazi-taktiko, zakaj demokrate, ki so bili poverjeni od svojih volilcev rešiti to vprašanje, niso šli iz vlade ven v široke mase uradnikov, ter tu organizirali mezdno gibanje in ga potom razredne borbe na energičen način rešili?

Iz teh dejstev je jasno razvidno, da demokrate, ne samo, da niso reševali tega vprašanja, temveč da oni niso nikdar imeli resnega namena ga rešiti, ker je bilo v njihovem strankarskem interesu, uradnika držati v bedi in ga na ta način imeti s tem, da obdolžujejo vse druge stranke krivde, borbenega v svojih vrstah.

Globokejšemu poznavalcu političnih mahinacij, ta njihova taktika, na račun kože državnega nameščenca, ni mogla ostati prikrita.

Ko je nastopila radikalna homotena vlada in vzela to vprašanje, katerega so demokrate hote vsled svojih strankarskih interesov pet let zavlačevali, energično v svoje roke, so začeli, boječ se, da zgubijo še zadnje postojanke med uradniki, zopet obdolževati že prvi dan, ko še vlada ni poslovala, da radikali nočejo urediti tega vprašanja. Zvezali so se celo t. j. »Jutrovi« boljševiki z delavci na Turjaškem trgu, s tistimi, katere so še pred kratkim dolžili, da so protidržavni elementi in jih za časa njihove vlade vlačili po zaporedih, podprli so jih gmotno, kakor tudi moralno, da izvedejo ti mezdno gibanje v dobri nadi, da bodejo na ta način izveliki za sebe veliko strankarsko korist.

Ali gospodje, zastoj je kričanje, zastoj so vaši velikopotezni plani, ker danes vsak državni nameščenec vidi, da so radikali v enem mesecu več naredili, kot vi petih letih.

Ideja stavke je bila sicer dobra, ali je na žalost prišla prekasno, ker vsakdo ve, da podjetnika, ki računa, da bo izplačal mezde, ni močro ga motiti s stavko, temveč je celo opasno, da si dotičnik naprti vso svojo odgovornost in nesrečo na svojo lastno glavo.

Klasna borba je pretežka in prekomplisirano vprašanje za vaše glave, zato naprosite žuljava roke delavcev, da vas one, ki ta posel razumejo, poučijo, ako se ne bolite, da ne bi pri tem utrpel na ugledu vaš vsevedni ministrski cilindar na razpoložbo.

Organizacija NRS. Akademski omladinil

Da dostojno in smotreno razmahne mo idejo radikalizma v Sloveniji, smo ustanovili akademski radik. klub »Slovenski Jugu«.

Naloga »Slovenskega Juga« je v tem, da pouči akademsko omladino o socialnem značaju radikalizma in da pripravi akademsko omladino za nacionalno politično delo. »Slovenski Jugu« ima za osnovno nalogo in osnovno smer: integralno edinstvo naroda in države Srbov, Hrvatov in Slovencev, katere smatra kot en narod, to z ozirom na zgodovinsko tradicionalne odnose in politično razmerje. Klub ima namen širiti idejo narodnega edinstva in delati za sporazum enakopravnih bratov. Zato odklanja vsak plemenski separatizem.

Radikalna omladina je proti kapitalističnemu gospodarskemu redu, je pa socialistična, to iz svojih dveh osnovnih načel? Socializacija, proizvodnih sredstev in razredni boj. Je versko tolerantna, ker ji je osnova družabnega življenja svoboda prepričanja.

Radikalna omladina je narodna. Ona je za dobrobit ne samo posameznika, ampak celega naroda in je pripravljena doprinesiti vse žrtve za narodno državo in za neosvobodjene brate. Pozivamo vso patriotsko nacionalno omladino, ki se pridružuje naši socialni kulturni državni ideji, da pristopi v naš klub, v klub Narodne radikalne omladine. Naš cilj je cilj svobode, je cilj mladosti v razmahu ideje edinstva in medsebojnega bratstva. V soboto, dne 16. junija, predava tovariš Ljubo D. Jurković v gostini Mrak na Rimski cesti ob pol devetih zvečer o razvoju radikalizma. Po predavanju prosta debata. Pozivamo vse akademike, ki se žele seznaniti z idejo in zgodovino našega radikalizma, da posejijo to predavanje. Vstop vsakemu prost.

V Ljubljani, dne 13. junija 1923.

Priljubljalni odbor.

Vsi tovariši akademiki, ki namerajo vstopiti v radikalni akademski klub »Jugoslovenski Jugu«, se naj zgledajo v tajništvo Narodne radikalne stranke, Volfova ulica 1, 1. nad.

Somišljenikom! Ker se pristaši naše stranke in simpatizerji obračajo na nas z različnimi prošnjami, intervencijami in informacijami v privatnih zadevah, prosimo, da nam prilože vedno marke za odgovor, ker je stvar zvezana vsled velikega nakopičenja odgovorov z velikimi stroški. — Glavno tajništvo.

Čičerinov odgovor Angliji.

V svojem odgovoru na angliški memorandum od 29. maja ugotavlja Čičerin, kakor poroča brzojavna ruska agencija, da za sporazum glede štirih spornih vprašanj, t. j. Weinstenkega pisma, nadalje glede vprašanja ribolova, glede odškodnine za represilje proti dvema angliškima agentoma in glede vprašanja nevmešavanja, ni nobene ovire več.

Glede vprašanja propagande je sovjetska vlada pripravljena, da sprejme od angliške vlade predlagano novo razširjeno besedilo dotičnega mesta anglo-ruske trgovinske pogodbe kot podlago za medsebojne obveznosti. Ponovna zahteva, da se odpoškljejo zastopniki sovjetske vlade, je pa v popolnem nasprotju z načelom recipročnosti. Sovjetska vlada je v posesti dejanskega materiala o Sovjetom sovražnem delovanju angliških odgovornih agentov v Turkestanu in Kavkazu.

Glede zahtev, ki je stavljena kot pogoj za ohranitev trgovinske pogodbe, da se pripozna obveznost za odškodovanje angliških državljancev, je sovjetska vlada na podlagi popolne in resnične recipročnosti pripravljena, da tej zahtevi ugodí. Vprašanje odpošklje ruskih zastopnikov v Teheranu in Kabinu se more urediti le po skupni in stvarni preiskavi obojestranskih obdolžitev. Sovjetska vlada smatra ravno tako kakor Anglija ukinitve trgovskih odnosov za največjo nesrečo in je iz tega razloga tudi sedaj dovolila važne koncesije.

Odklonitev konference po Angliji dokazuje, da ovire za odstranitev konflikta niso na ruski strani. Ruska vlada upa, da bo Anglija na podlagi ravnopravnosti storila potrebno, da zagotovi okrepitve in nadaljnji razvoj gospodarskih odnosov med obojema državama.

NEMŠKE REPARACIJE NAŠI DRŽAVI.

Iz Beograda poročajo: Dr. Kunze, načelnik nemškega ministrstva za rekonstrukcijo, ki je nekaj več kot teden dni bival v Beogradu, je 11. t. m. popoldne podpisal z dr. Lazo Markovićem sporazum o raznih vprašanjih, katerega so v zvezi z našimi terjatvami napram Nemčiji ter odpotoval 12. t. m. zjutraj iz Beograda.

Darujta knjige za koroško mladino! Rabilnik pred Prešernovim spomenikom.

Iz prosvetnega življenja.

Pierre Loti (1850—1923).

Claude Farrère šteje med štiril največje sodobne francoske pisatelje tudi Lotija, t. j. Julia Viauda, ki je privzel svoj psevdonim po nekim svojem junaku. Dr. Šturm izda v kratkem drugi izdani njegovega »Islandskega ribiča«, edini Lotijev roman, kjer avtor ne natopa. Vsa druga dela so zelo osebna in se splošno vrše po tujem, ker mornariški častnik Viaud je mnogo potoval. Njegovo umetnost so uvrstili med »ekstotično« kakor umetnost njegovega prijatelja Božidara Karadžordževića. Posebno se odlikuje Loti kot nedosežen pokrajinar. Primerjati bi se dal s Chateaubriandom. Njegov jezik je zelo priprost. Predmete si izbira največ v iztočnih pokrajinah, med Turki. Saj je pa tudi znan poleg Farrère-a kot velik turkofil. V balkanski vojni ga je ta strast zavedla do tega, da je Srobm očital ostro postopanje s sovražnikom. Ko pa je mednarodna komisija usotvili pravi dejanski položaj, je javno obžaloval svoje neutemeljene obdolžitve in po zaslugah poveljeval srbsko junastvo, požrtvovalnost in viteštvo. Kot pisatelj je Loti jako čustven. Prečitalmo si sledeči kratki odlomek iz njegove Trufličice, po katerem že lahko zagledamo rahločutno dušo,

Gospodarstvo

Zakon o zavarovanju proti toči.

Skoda, ki jo povzroča toča, more postati za našo agrarno državo zelo občutna. Kajti vsled nje ni pridelavek samo poljedelcem, temveč tudi državi, kajti na eni strani se li manjša gospodarska rentabilnost, ki more odločilno vplivati na njeno veljavo v tujemstvu, na drugi strani pa mora biti pripravljena, da prisloži na pomoč poškodovancem z denarjem iz državne blagajne. V stremeljenju, da pride tem neugodnim pojavom vsaj deloma v okoliščini, sklenila je vlada, da predloži narodni skupščini načrt za zakon o zavarovanju proti toči. Pred nami leži sicer le izvešček tega načrta, vendar so iz njega razvidne glavne smernice. Pri vsaki pokrajinski oblasti se osnuje državni zavod za zavarovanje proti toči. V ta zavod plačujejo poljedelci letne prispevke kot zavarovalne premije. Ako pobije toča, se škoda na pridelkih oceni in v denarju povrne. Sredstva za to odškodnino naj bi v prvi vrsti nudile redne zavarovalne premije. Za slučaj, da bi ujme popolnoma izčrpale blagajno zavarovalnega zavoda in bi še vkljub temu škoda ne bile poravnane, se osnuje pri ministrstvu poljedelstva stalni državni fond 100 milijonov dinarjev.

kojeja. Obresti se naj stekajo v rezervni fond in iz tega rezervnega fonda bi se dopolnjevale škode, v kolikor jih ni mogoče kriti z rednimi dohodki zavarovalne institucije. Razen tega bi se v rezervni fond nalagali tudi preostanki blagin, ako bi jih škoda ne izčrpala, in še razni drugi izredni dohodki.

Dobrota snužnega se zakona je tedaj v tem, da se omili težke gospodarske posledice, ki jih povzroča toča, pri tem pa bi se državna blagajna ne obremenjevala neposredno, ampak sredstva zbirajo zavarovalci sami in si pomagajo medsebojno.

Načrt zakona pravi tudi, da državna uprava lahko prepusti zavarovanje proti toči zasebnim zavodom. Z zavarovanjem proti toči se pečačo zavarovalnice že sedaj; ali bo s podpravljenjem tega zavarovanja uveden monopol, da bodo torej zavarovalnice ta posel zgubile in bo li to zavarovanje splošno obvezno, tega v načrtu ni našli. Zavarovalnice bi v ukinjenjem tega poslovanja ne bile prehudu prizadete, ker jim baje ne prinaša posebno lukrativnih uspehov. Na drugi strani pa, ako bi se jim po monopoliziranju vendar prepustilo zavarovanje proti toči, bodo najbrž tudi zahtevali, da jim bo na razpolago državni rezervni fond, ako bi škode in stroški presežali dohodke.

Ta zakon bo segal jako globoko v gospodarske odnose naše agrarne države; zato je pričakovati, da ga bosta zakonodajni odbor in parlament temeljito proučili, izvedencev in strokovnjakov imata na razpolago ne-le v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, ampak zlasti tudi v čkoslovaški republiki. Tudi naša javnost naj bi dobila priložnost seznaniti se s detaili načrta, predno postane zakon.

TRGOVINA

Sejm v Kranju. Iz Kranja nam poročajo: Tukajšnji sejm 11. t. m. je bil jako živahen. Priznalo se je precej goveje živine, zlasti pa je bilo mnogo mladih prašičev na prodaj. Goved je šla iz rok v roke po 40 do 56 kron kg na živo vago. Mlade prašiče, stare po 6 tednov, so plačevali po 1000 kron in višje. Največ kupcev je bilo iz zgornje savske doline, Bohinja, a tudi več Slovencev iz naše in avstrijske Koroške je bilo med kupci. Prodajalcev mladih prašičev je bilo največ iz domaške in kamniške okolice. Dobro kupčijo so napravile tudi trgovine z železnico, kjer so kmetje kupovali kose in srpe za bližnjo košajo in žetev, ki bo vsekako hvaležna, zakaj lepi so travniki in polje.

Tečaj na novosadski produkti borzi dne 11. junija 1923. Cene za 100 kg: pšenica bačka 430, ječmen bački 285, oves bački 288, koruza bačka 257, moka št. 0 645, pšenica otrobi 130.

Povečanje našega izvoza. Iz Izjave, ki jo je podal finančni minister dr. Stojadi-

novič v Narodni skupščini sledi, da se je naš izvoz v zadnjih mesecih silno povečal. Naravno, da ima poleg drugih koristi za naše narodno gospodarstvo od tega velikega izvoza tudi država svoje dohodke. V štirih mesecih so znašali carinski dohodki pri izvoznih carinah 131 milijonov Din.

DENARSTVO

Posojilo 300 milijonov francoskih frankov. To posojilo, o katerem smo že svoj čas poročali, je sedaj sklenjeno pod zelo ugodnimi pogoji. Obrestovalo se bo po 5% ter je vračljivo v desetih letih. Porabilo se bo za nabavo raznega materiala.

Naraščanje obtoka bankovcev v nekaterih evropskih državah. V zadnjih tednih meseca maja je narasel obtok bankovcev v Nemčiji za 977.10 milijard mark ter znašal sedaj 8563.75 milijard. V Avstriji je narasel obtok bankovcev za 253 milijard na 4837 milijard avstr. kron. V Madžarski se je povečal za 7.6 milijard na 1192 milijarde, v Franciji za 354.84 milijonov na 36,740.980.000 frankov.

Italijanska podpora Trstu. Iz Trsta poročajo: Italijanska vlada je dovolila letni znesek pet milijonov lir, da se poveča blagovni promet Trsta z državami v zaledju. Na podlagi tega dodatka so se znižali tržni stroški in ležarina s takojšnjo veljavo za 20 do 40%.

DAVKI — CARINE

Novi carinski pravilnik. Iz Beograda poročajo: V ministruvstvu financ se je v zvezi odločbe gospodarsko-financijske komisije izdelal pravilnik o postopanju pri carinjenju blaga v tretjem pasu. Pravilnik stopi v veljavo 15. junija. Določena je komisija za izvedbo tega pravilnika.

RAZNO

Madžarska reciprociteta. Praški veleposlanec je poslal kakor v vse druge države tudi na Madžarsko propagandni material za svojega budimpeštanskega zastopnika. V vseh državah so carinski uradi propagandni material P. V. V. oprostili carine, samo na Madžarskem so naložili na lepake in brošure tako visoko carino, da budimpeštanski zastopnik ni preostajalo drugega nego propagandni material — odkloniti. Da je s tem P. V. V. prizadeta velika škoda, je pač umevno. Lepaki in reklamni material budimpeštanskega veleposlanca se pa vvažuje v čkoslovaško republiko prost carinskih pristojbin ter ga Čehi po želji Madžarov širijo in nalepljajo, kar se pa približuje ne bo več zgodilo, zakaj te madžarske nevljudnosti ne bodo kar čez noč pozabili.

Glavni urednik: Ivan Podržal.
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.
Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Vsebovod Mihajlovič Garšin:

Nadežda Nikolajevna.

Roman.

Nadaljevanje.

Ona me pogleda z nenavadnim izrazom začudenja, pomešanega z nekakim trpkim čustvom.

— Zakaj je pa ne bi poznala? vpraša. — Učila sem se marsikaj. Pozabila sem sedaj mnogo, ko živim to življenje, a kljub temu se spominjam še marsičesa. Takih stvari pa ni mogoče pozabiti.

— Kje ste se učili, Nadežda Nikolajevna?

— Zakaj vas zanima to? Če je mogoče, gačniva.

Nenadoma se ji je izpremenil glas: Izpregovorila je te besede odsekano in močno, kakor je govorila včeraj Bezsonovu.

Obmolknil sem, vzel iz omare modro obleko, ki sem jo že davno sam sešil, čepico in drugo, kar spada k šarlotinemu kostumu, in jo poprosil, naj stopi v drugo sobo in se preobleče. Komaj sem utegnil pripraviti vse potrebno za delo, se je že tudi vrnila.

Pred mano je stala moja slika.

— Ah, moj Bog, moj Bog, — sem dejal trepetaje. — Kako lepo je to, kako lepo je to! Povejte, Nadežda Nikolajevna, ali se nisva videla že kdaj prej? Drugače ni mogoče tega razjasniti. Vedno sem si predstavljal svojo sliko takšno, kakršni ste vi sedaj. Zato mislim, da sem vas moral videti kjerkoli. Vaše lice se mi je neopazno vtisnilo v spomin — — — Povejte, kje sem vas videl?

— Kje bi me mogli videti. Ne vem. Do včerajšnjega dne vas nisem srečala. Začnite, prosim. Postavite me, kakor je treba — in potem slikajte.

Prosil sem jo, naj se postavi na mesto, popravil ji gube na obleki, se nalahno dotaknil njenih rok in jim dal brezmočen položaj, kakršnega sem si vedno predstavljal in stopil k platnu.

Stala je pred mano... Tudi sedaj stojim pred mano, tu na tem platnu... Gleda me kakor živa. Tudi isti žalostni in zamišljen pogled ima, isto mrtvaško potezo na blestem licu, kot tisto jutro.

Izbrisal sem vse, kar sem bil načrtal z ogledom na platno — in narisal Nadeždo Nikolajevno. Potem sem začel slikati. Niti preje, niti pozneje, nikdar mi ni šlo delo tako hitro in uspešno od rok. Čas je neopazno brzel in šele po preteku ene ure sem pogledal na lice svojega modela in zapazil, da se bo zdajinčaj zgrudila od utrujenosti.

— Oprostite, oprostite mi... sem dejal, jo popeljal z vzvišenega mesta, na katerem je stala in jo posadil v naslonjač. — Docela sem vas izmutil.

— Nič, je odgovorila, blesta, a smehlajaje. — Če si hoče človek zaslužiti kruh, mora tudi malce trpeti. Smem li pogledati? — je rekla in pokimala z glavo proti sliki, ki je še ni mogla videti.

— Gotovo, gotovo!

— Ah, kako mazanje!... vzklikne. — Nikdar še nisem videla, kako izgleda slika, ko jo začne delati umetnik. In kako zanimivo je to!... In veste, že v tem mazanju vidim, kaj mora biti iz tega... Dobro sliko ste zamislili, Andrej Nikolajevič... Potrudila se bom, storiti vse, da bo uspela... kolikor pač zavisi od mene.

— Kaj pa morete narediti?

— Povedala sem že včeraj... Napravila bom izraz. Lažje boste delali...

Hitro stopi na svoje mesto, dvigne glavo, povese bele roke, in njeno lice je izražalo vse, o čemer sem sanjal za svojo sliko. Tu je bila odločnost in tuga, ponos in strah, ljubezen in hudobnost...

— Tako? — vpraša ona. — Če tako, potem bom stala, kolikor je želite.

— Boljšega mi ni treba, Nadežda Nikolajevna; vendar težko vam bo ohraniti dolgo časa ta izraz.

Hvala vam. Sicer bomo pa videli. Do tega je še daleč... Izvolite, prosim, zajutrkovati z menoj... Dolgo se je branila, a slednjič je le pristala na to.

Moja dobitja in rediteljica Agaija Aleksejevna je prinesla zajutrk. Prvič sva se vsedla skupaj za mizo. Kolikokrat se je dogajalo kasneje... Nadežda Nikolajevna je jedla malo in molče; očividno ji je bilo tesno. Nalil sem ji v čašo vina, ki ga je izpila skoro v dušku. Rdečica je zaigrala na njenih bledeh licih.

— Povejte, — vpraša nenadno, — ali že dolgo poznate Bezsonova?

Nisem pričakoval tega vprašanja. Ko sem se spomnil vsega, kar se je zgodilo med menoj in Bezsonovom radi nje, sem postal zmeden.

— Čemu ste zardeli? Sicer je pa vseeno; samo odgovorite na moje vprašanje.

— Že dolgo. Izza detinstva.

— Je li dober človek?

— Da, po mojem mnenju je dober človek. Pošten je, mnogo dela in je zelo nadarjen. Živi v dobrih odnosih s svojo materjo.

— Ali ima mater? Kje?

Dalje prihodnjik.

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davčino vred.

La imperial sir

2 ducata poštom franco ducati
Din 80.— šalje mljekarna Sunja.

Mehanična streljana

(Schlesshalle) s stanovanjskim
vozom, orodjem itd. se ugodno
proda. Resni reflektirali naj
se obrnejo na naslov: Anton
Kopecky, Mehanična streljana,
Ljubljana, Tivoli.

Trgovino,

dobro vpeljano z mešanim bla-
gom in opremo v sredini mesta
Maribora — pozneje tudi sta-
novanje — se proda. Dopisi
pod „Eksistencija“, na podruž-
nico „Jutranje Novosti“, Mari-
bor.

Krasna nova vila

s lepim vrtom in prostim sta-
novanjem v Ljubljani se ugodno
proda. Vprašati pri društvu hiš-
nih posestnikov, Dunajska c. 17
od 4.—6. ure ali pisмено.

Knjigovodja

s trgovsko nabrazbo poznava-
joč vse vrste knjigovodstva,
želj primernega mesta, tudi kot
tajnik ali blaginik pri kakem
večjem podjetju. Cenjene ponu-
be pod „Priden in točen“, na
upravo lista.

Gospodična

poučuje klavir mlajše začetnice.
Naslov v uravni lista.

Tri Blejska dekleta

željo valed dolgega časa dopi-
sovanja z inteligentnimi gospo-
di. Ponudbe pod „Radost, Mi-
ladost in Veselje“, na poštno
ležišče Bled 2.

Dva dijaka

želela za prihodnje šolsko leto
snažno sobo s dobro opremo.
Ponudbe na upravo lista pod
„Primorac“

Sena

20 vagonov po ceni 550.— K
za 100 kg, franco Sladojevič,
proda Gjaro Jelčić, Sladojevič,
p. Slatina.

Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal
Kranj, Glavni trg, tvorca
vseh vrst blazin in žime in mor-
ske trave, modroce na peresih.
Specijalna tvrdica za izdelovanje
klubgarnitur. — Najnižje cene!
— Najsolidnejši izdelki! — Za-
htevalite oferte in cenike!

Modra galica,

angleške proveniencije, 98-99%,
brezkonkurenčne kakovosti in
po zmeranih cenah ima v zalogi
zastopnik družbe Val Jurman
Celje, Breg 25, Slovenija

Trgovski vogelni lokal

v sredini mesta v zelo prometni
ulici se odda v najem s novem-
brom Ponudbe pod „Dobra trgo-
vina“ na upravo lista.

Gospodična

želi priti h kakim stari gospoj ali
h kakemu staremu gospodu za
družabnico. Gre tudi za gospo-
dino kakemu gospodu ali kot
vzgojiteljica k otrokom brez ma-
tere. Cenj. ponudbe na upravo
lista pod „Gospodična 1000“.

Knjigovodja,

bilancist, s večletno prakso išče
službo. Cenj. ponudbe pod „Per-
fekten“ na upravo lista.

Dve sobarici,

ena prva, ena druga, iščeta pri-
mernega mesta za takojšen na-
stop Kavaja na razpolago.
Ponudbe pod „Sobarica“ na
upravo lista

Učitelj

is dobre rodbine in samo z
dobrimi šolskimi spricvali, ka-
teri bi stanovali pri stariših ali
sorodnikih se sprejme takoj ali
koncem šolskega leta pri tvrdki
R. Smerček, Celje.

Minar

išče službe nadmistrja, pod-
mistrja ali kot prvi minar na
kakem večjem minu. Grem tudi
za samostojnega na kak manjši
min, ali pa vsamega primernega
v najem.

Inteligentno,

zanesljivo dokle želi primernega
mesta. Cenj. ponudbe pod šifro
„Brez doma“, na upravo lista.

Hiša

trinadstropna v sredini mesta
Ljubljane se takoj proda. Polaze
se: Križevniška ul. št. 7/II

Šivilja

bi šla živat na dom vsak dan
nekaj ur za hrano v Ljubljano.
Naslov v uravni lista.

Fotograf

dobro rešuje za Celje in 2 va-
žna inteligentna operaterja za
v Toplice sprajne takoj ačelije
„Pelikan“, Celje.

Motor

s 5 konjskih sil, 5-60 m trans-
misijona (Rengschmihlengela-
ger se proda. Polaze se: Elaner,
Dravograd.

Stanovanjska hiša

v dobrem stanju s 4 sobami,
nad 16 orolov zemlje, 15 mi-
nut od Maribora se proda. Za
kupca stanovanje na razpolago.
Cena 270.000 K. Dopisi Stu-
deni pri Mariboru, Zrinskega
ulica št. 1.

Službo

inkasanta, služe ali kaj pri-
mernega iščem. Zmožen sem
6 jezikov v govoru in pisavi.
Ponudbe prosim pod „Najza-
pomoc“ na upravo lista.

Prodajam

prevozne, čistilne mlatinice
vseh velikosti, parne in ben-
zinske lokomobile, razne štabile
motorje in druge gospodarske
stroje po zelo nizkih cenah.
M. Herga, Sv. Lenart, p. Vel-
ika Nedelja.

Kolo,

moško, dobro ohranjeno se ce-
no proda. Polaze se pri M. Po-
glajen, Glince-Vič 206/L. cesta
Podrožnik.

Za naše malčke!

Najcenejše in najhvalejnejše
darilo našim malim je:

Moj zverinjak

knjiga s 45 slikami in k tem
spadajočim besedilom, za
pouk in kratke čas Din 5.—

Moji ljubčki

živalske slike za naše malčke
na trdem močno vezanem
kartonu Din 8.—

Mladi slikar

10 tiskanih predlog za po-
barvanje s akvarel-barmu
ali pastel-barmiki Din 3.—

Črnpeter

staroznana, vesela družabna
igra za simke večera. 1 igra
Din 3.—

Vse se dobi v

:: Zvezni tiskarni ::

in knjigarni

v Ljubljani, Wolfova ul. 1.

Pristni naravni

malinčev sok

s sladkorjem vkuhan

po 21.— Din za 1 kg

nudi lekarna

dr. G. Piccoli

Ljubljana Dunajska c.

AVTO:

MATERIAL

VSako:

VRSTNI

KROGLJIČNA:

LEŽIŠČA

SPECIJALITE

NOVOSTI

J-GOREC

LJUBLJANA

BALAČA L-KRED-BK

BERSON
Gumi pete in gumi podplate
Pocenile so se!

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIČ IN DRUG
LJUBLJANA, Bohoričeva ul. 20.

I. JAX & SIN
LJUBLJANA, Gosposvetska cesta
priporoča svojo bogato zalogo:
Pisalnih strojev „ADLER“
Sivalnih strojev
za rodbino in obrt
Voznih koles
Štyria — Dürkopp,
Orožno kolo (Waffenrad)
Cenilci zastoj in franko.

Insertirajte v „Jutranjih Novostih“!

Jadranska banka - Beograd

Delniška glavica: Din 60,000.000. Rezerva: Din 32,515.000

Podružnice:

Bled	Jesenice	Metković
Cavtat	Korčula	Prevalje
Celje	Kotor	Sarajevo
Dubrovnik	Kranj	Split
Ercegovci	Ljubljana	Sibenik
Jelsa	Maribor	Zagreb

Amerikanski oddelek.
Naslov za brzojave: JADRANSKA.
Afilirani zavodi:
JADRANSKA BANKA: Trst, Opatica, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaíso, Antofagasta,
Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn: Bösendorfer, Czapka, Ehrbar,

Schweighofer, Original, Stiglitz i. t. d.

JERICA HUBAD, roj. Dojenc, LJUBLJANA, Mišterjeva ul. 5.